

ەلەمىزدىڭ باسئى ەكونومىكالىق كورسەتكىشتەرى ۇزدىكسىز جاقساردى

— مەەملەكەتتىك دامۇ جانە رەفورما كومىتەتى ەكونومىكانىڭ بەئالسىنا توقئالدى

جىل ورتاسىندا ەكونومىكاغا نازار

□ شىنخۇا اگەنتسىگىنىڭ ەتلىشىى ان بەي

” ەلەمىزدىڭ نىدەتتەن ساقئانۇ ـ تىزگىن-دەۋۇدە كەلەلى ستراتەگىيالىق جەتسىتىككە جەتۇنەنە ساي، 5 ـ ايدا ەكونومىكالىق، قوعامىدىق ەتار-تېپ جۇيەلى تۇردە قالپىنا كەلىپ، باسئى ەكو-نومىكالىق كورسەتكىشتەر ۇزدىكسىز جاقساردى“، ـ دەدى مەملەكەتتىك دامۇ جانە رەفورما كومىتە-تىنىڭ اqipارات مالىمەدەشمىسى مىڭ ۇي 6 ـ ايدىڭ 16 ـ كۇنى اشلىغان اqipار جارىيالاۋ ماجىلىسىندە.

كەزەكتەڭكى ەكونومىكالىق جاعدايعا قالاي قاراعان ەجون؟ زات باعاسنىڭ بەئالسىي قالاي؟ جاڭاشا قالا ـ قالاشقئاندىرۇ بويىنشا ”ولقلىقتار-دى تولقئتاۋ“ قالاي ىلگەرلەتلىپ جاتىر؟ قايتا جانانۇ كورنەكتى بولدى، سىن ـ سايسىي ەلى دە بار 5 ـ ايداعى ەكونومىكالىق ساندى مالىمەت-تەر باسئى ەكونومىكالىق كورسەتكىشتەردىڭ ۇز-دىكىسىز جاقسارىپ، ئاقتى زاتتىق كورسەتكىشتەر-دە بەلگىلى جاقسارۇ جارىققا شىققاندىغىن ايكىلدەي.

” وندىرىستىك قامداۋ ۇزدىكسىز قايتا ەوسىپ، شىكى سۇرانستىڭ قايتا جانانۇي ايتار-لىقتاي كورنەكتى، جۇمىستانۇ مەن زات باعاسى جالىپ جاقئان تۇراقئى بولپ، بازاردىڭ مەجە-سى تۇراقئىلئقىنى ساقئادى“، ـ دەدى مىڭ ۇي. ەلەكتىر تۇتسۇ مولشەرى، جۇك تاسىمال مولشەرى سىياقتى ئاقتى زاتتىق كورسەتكىشتەر ەكونومىكالىق جاعدايدى باقلاۋدىڭ تەرەزەسى سانالادى. 5 ـ ايدا ەبىر ەبولم ونەركاىسپتىڭ ئاقتى زاتتىق كورسەتكىشتەرى ايتارلىقتاي قايتا ەوسىپ، ەكونومىكانىڭ قايتا جانانۇنىڭ بەل-سەندى سىگىئالنى ائىداتتى.

ەلەكتىر شىعارۇ مولشەرىنەن ىلپ قاراعاندا، 5 ـ ايدا ەلەكتىر شىعارۇ مولشەرى ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %4.3 ەوسىپ، ەوسۇ جىلدامىد-ەيى 4 ـ ايداعىدان 4 پاپىىز جوعارى بولعان. 1 ـ ايدان 5 ـ ايعا دەيىن، بۇكىل ەلدەڭى كولەم-دەنگەن ونەركاىسپتىك ەلەكتىر شىعارۇ مولشەرى ساىكەسى مەزگىلدەگىدەن %3.1 تومەندەپ، تو-مەندەۋ مولشەرى الدىڭعى 4 ايدان 1.9 پاپىىز ازايغان.

ەلەكتىر تۇتسۇ مولشەرىنەن ىلپ قاراعاندا، 5 ـ ايدا بۇكىل قوعامنىڭ ەلەكتىر تۇتسۇ مولشە-رى ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %4.6 ەوسىپ، ەوسۇ جىلدامىدەي الدىڭعى ايدان 3.9 پاپىىز جو-عارى بولغان. 1 ـ ايدان 5 ـ ايعا دەيىن، بۇكىل قوعامنىڭ ەلەكتىر تۇتسۇ مولشەرى ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %2.8 تومەندەگەن. مۇنىڭ نىشىندە 1 ـ كاسىپ پەن تۇرىغىنداردىڭ تۇرمىس-تىق ەلەكتىر تۇتسۇ مولشەرى جەكە ـ جەكە %7.1 جانە %5.2 وىسە، 2 ـ كاسىپتىڭ، 3 ـ كاسىپتىڭ ەلەكتىر تۇتسۇ مولشەرى ساىكەس مەزگىلدەگە-دەن جەكە ـ جەكە %4 جانە %6.3 تومەندە-گەن. وڭىرلەر بويىنشا ىلپ قاراعاندا، بۇكىل ەلدە 10 ولكەنىڭ (رايون، قالا) ەلەكتىر تۇتسۇ مولشەرىندە وڭ ەوسۇ بايقالغان، مۇنىڭ نىشىندە يۇنناننىڭ، شىنجياڭنىڭ ەوسۇ جىلدامىدەي ورتا-شا ەسەپپەن %5تەن اسقان.

بۇدان سىرت، قاتنىاس جانە زات جەتكىزۇ ايناىلمى نەگىزىنەن قالپىنا كەلىپ، تەمىر جولدىڭ جوللاۋشى ـ جۇك تىەلگەن ۋاڭگوندار سانى ساىكەس مەزگىلدەگىمەن قارايلاىس بولغان.

” سونمەن بىرگە ەلەمدىك نىدەتتىلىق جانە دۇنيە جۇزىلىك ەكونومىكالىق جاعدايدىڭ ەلى دە كۇردەلى، قاتاڭ ەكەندىگىن، ونىڭ ەلەمىزدىڭ ەكونومىكالىق دامۇنىا جاساعان سوققىسى مەن قىپالىنىڭ ەلى دە ۇزدىكىسىز ايقىن كورىنىپ تۇر-عاندىغىن؛ ەل نىشىندە بىتىراندى ناۋقاستاردىڭ ەلى دە بار بولپ، تۇرىغىنداردىڭ نۇتسۇ سەنىمىنە جانە قىزمەت كورسەتۇ سالاسىنىڭ قالا-پىنا كەلۇنە بەلگىلى دەڭگەيدە قىپال جەتكىزۇ مۇمكىندىگىن كورە ەبىلۇ كەرەك“، ـ دەدى مىڭ ۇي.

مىڭ ۇي ەكونومىكالىق ايناىلمىداعى كور-نەكتى ماسەلەلەرگە باعئىتاي وتىرىپ، ”التىنى ور-

نقىترۇ“ قىزمەتن تىغىلئىقتى، ويداعىداي سىتەۋدە، ”التىنى قامئاماسىز ەتۇ“ مىندەتن جالىپ بەتتىك تىياناقتاندىرۇدا مەنا ۇۇش جاقئاعى قىزمەتتى ەتۇ-يىندى تۇردە مئقتى ۇستاۋ كەرەكتىگىن باسا دا-رىپتەپ ەوتتى؛

ەبىرىنىشى، شىكى سۇرانستىڭ كومەسكى كۇشىن زور كۇشپەن اشۇ، سىكە قوسۇ. جوعارى ساپالى قامداۋ ارقىلى جاڭا سۇرانسقا ۇيلەسىپ، جاڭا سۇرانسقا جەتەكشىلىك ەتىپ جانە جاڭا سۇرانسى تۇنىداتىپ، ۇي ەلەكتىر جابىدىقتارى، اۋتوكولىك سىياقتىلاردى جاڭالاۋدى، اۋىستىرۇ-دى جانە قايتارىپ ىلپ ەبىر جاقئى ەتۇدى بەل. سەنە ىلگەرلەتپ، اۋقىمىڭ ئىغعاينا قاراي تۇ-تىنۇدىڭ جاڭا كاسىپ كۇپىنىڭ جەدەل دامۇىن، كەمەلدەنۇىن، دەڭگەينىڭ ەوسۇىن جەبەپ، ور-ئالق مەجە ەسەپ نىشىدەڭگى قارجى قوسۇدىڭ، جەرگىلىكتى ۇكىمەتتەردىڭ ارنايى زايومىنىڭ جانە نىدەتكە قارىسى اتئانۇ ارنايى مەملەكەت زا-يومىنىڭ تۇرتكىلىك، جەتەكتىك رولىن تولق ساۋلەلەندىرىپ، ەلسىز سالالاردىڭ قۇرىلىسىن جەدەل ىلگەرلەتۇ.

ەكىنىشى، كاسپورىندارعا كومەك بەرۇ، كا-سپورىنداردى ورنقىترۇ ساياساتىنىڭ تىياناقتانۇىن ويداعىداي يگەرۇ. سالىقتى ازىپئىغا، اقنى تومەن-دەتۇگە قاتىستى ساياساتئاردى ەتۇيىندى تۇردە ويداعىداي تىياناقتاندىرىپ، قارجى قۇراۋداعى ۇكىمەتتىك كەپىلدىكتىڭ اقى مولشەرلەمەسىن تو-مەندەتپ، كەپىلدىكتىڭ قامتۇ كولەمىن كەڭەي-تىپ، ەبىلىم مەنىشىك ۇقىغىن كەپىلگە قويىپ قارجى قۇراۋ ەسىن دامىتىپ، بانكەلەردى ئاقتى ەكونومىكاغا پايدا بەرۇگە جەتەكتەۋ.

ۇشىنىشى، امالدىڭ بارىنشا جۇمىستانۇدى قامئاماسىز ەتۇ، خالىق تۇرمىسىن قامئاماسىز ەتۇ. جوعارى مەكتەپ ئاۋىسقان قوۋشىلار، شارۋا جۇمىسكەرلەر سىياقتى ەتۇيىندى قاۋىمىدى ەتۇيىندى تۇردە كوزدەي وتىرىپ، كاسپورىن-دارعا كومەك بەرىپ جۇمىس ورىندارىن ورنىق-تىرۇدى جانە جۇمىستاندىرۇ ارقىلى كومەكتەسۇ ـ سۇيەيمەلدەۋدى كۇشەيتىپ، شارۋاشلىق قۇرۇ ارقىلى جۇمىستانۇدى جەبەۋ. كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ جانە اۋىل ـ قىستاقنى گۇل-دەندىرۇ شارالارنى تىياناقتاندىرىپ، كەدەيلىك-تەن ارىلتۇدان قامال الۇ نىساننالارنىڭ ورىندال-ۇنىا شىنايى كەپىلدىك ەتۇ.

يىپىل سوغغى مەزگىلدە CPIدىڭ **ارتۇ مولشەرىنىڭ ۇرتسى تومەندەنۇىنەن ۇمىت بار**
5 ـ ايدا تۇرىغىنداردىڭ تۇتسۇ باعا كورسەت-كىشى (CPD ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %2.4 ارتىپ، ارتۇ مولشەرى وتكەن ايداعىدان 0.9 پاپىىز تو-مەندەگەن، بۇل ئاياۋ 14 ايدان بەرگى ەڭ تو-مەنگى ارتۇ مولشەرى ەسەپتەلدەي.

مىڭ ۇي بىلاي دەدى: مۇنداعى نەگىزگى سەبەپ جاڭا، ەتىرى اۋىل شارۋاشلىق قوسمىشا ونمەدىرىن ۇندىرۇ، تاسمىلداۋ قالپىنا كەلدى، جاڭا كوكونىستەر كوپ مولشەردە بازارعا شىعا-رىلدى، شوشقا ۇندىرىسىنىڭ قالپىنا كەلۇ، كەڭەيۇ جاعدايى جاقسارىپ، اۋىل شارۋاشلىق قوسمىشا ازىق ـ تۇلكىتەرىمەن ەونمىدى قامداۋ كورنەكتى ارتتى.

”اسىرەسە، CPI مەن وزەكتىى CPIدىڭ ساىكەس مەزگىلدەگىدەن ارتۇ مولشەرىندەڭگى پارىق ازايىدى، يىپىل 2 ـ ايداعى 4.2 پاپىىزدان يىپىل 5 ـ ايدا 1.3 پاپىىزغا تومەندەدى“. مىڭ ۇي بىلاي دەدى: 4 ـ ، 5 ـ ايلاردا وزەكتىى CPIدىڭ ارتۇ مولشەرى تۇگەلدەي %1.1 بولدى، بۇل شوشقا ەتى مەن كوكونىسى سىياقتى اۋىل شارۋا-شلىق قوسمىشا ونمىدەرى باعاسىندا ەبىرشاما زور مولشەردە تومەندەۋدىڭ جارىققا شىغۇىنا ىلەسە CPIدىڭ ارتۇىن ىلگەرلەتەتىن قۇرىلىم-دىق سىياىتىي فاكئورلاردىڭ ەبىرشاما تەز باسەڭ-دەگەندىگىن ونان ارى ائىداتىپ وتىر.

”جالپى جاقئان تۇجىرىم جاساعاندا، يىپىل سوغىى جارتى جىلدا شوشقا ەتىنىڭ باعاسى بىر-تىندەپ تومەندەۋ جاعدايىن ساقئتاۋى مۇمكىن، سونداي ـ اق ماۋسىمدىق جانە مەرەكەلىك قالا-جەتتەڭكى وزگەرىسكە ساي ازدى ـ كوپئى تولقۇ بولۇى مۇمكىن. مۇنان سىرت، ەلەمىزدىڭ استىق-پەن جانە ازىتقىق مايىمەن قامداۋى جەتكىلىكتى، استىق، ماي باعاسىنىڭ ورنقىتى ايناىلمىعا تۇسۇد-

نەن ۇمىت بار؛ كوكونىس، جەمىس ـ جىدەك سىياقتىلاردىڭ باعاسىندا قالپىتى ماۋسىمدىق تولقۇ بولۇى مۇمكىن، الايدا ازىق ـ تۇلك باعا-سى جالىپ جاقئان نەگىزىنەن ورنقىتلىق جاعداي-دى ساقئايدىى“، ـ دەدى مىڭ ۇي.

ول بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: ەلەمىزدە ماكىرولوق ساياسات كەڭىستىگى جەتكىلىكتى، ەل ەشى بازار تىرەڭگى مئقتى، ەكونومىكالىق دامۇدا جەتەرلىك توزىمىدىلىك جانە كومەسكى كۇش بار، نەگىزگى كاسىپ سالالارنىڭ ەۋندىرىستىى قالپىنا كەلتىرىپ، ەۋندىرىس قۇاتىنا جەتۇ جاعدا-يى جاقسى، ەتۇرلى تۇتسۇ ونمىدەرىمەن قامداۋ جەتكىلىكتى، زات باعاسىنىڭ ورنقىتى ايناىلمىن ساقئتاۋ بەردىك نەگىزگە يە. توسىن قىپالدىڭ بىر-تىندەپ باسەڭدەۋونە ىلەسە، يىپىل سوغىى مەزگىلدە CPIدىڭ ارتۇ مولشەرىنىڭ ۇزدىكسىز تومەندەنۇىنەن ۇمىت بار، تۇتاس جىلدا الدىندا جوعارنلاپ، سوڭىئان تومەندەۋ جاعدايى جارىق-قا شىغۇى مۇمكىن، زات باعاسىنىڭ جالىپ تۇلعا-لىق دەڭگەيى ۇيلەسىمىدى ارالىقتا بولادى.

قالا ـ قالاشقئاندىرىۋداعى

ولقىلىقتاردى، ەلسىز تۇستاردى جەدەل تولقئتاۋ ئاياۋ جىلداردان بەرى، ەلەمىزدىڭ جاڭاشا قالا ـ قالاشقئاندىرۇ قۇرىلىسى پارمەندى، ەتار-تېپتى ىلگەرلەتلىپ، شىكى سۇرانستىى كەڭەيتۇ-دىڭ نەگىزگى قوزعاۋشى كۇشنىە بىرىتىندەپ ايد-ئالدى. مىڭ ۇي بىلاي دەدى: جاڭاشا قالا ـ قالاشقئاندىرۇ بارىسىندا از بولمىاعان ولقىلىقتار مەن ەلسىز تۇستار ورىن تەبەدى. قالا ـ قالا-شقئاندىرىۋدىڭ ساپاسى مەن دەڭگەيىن كوتەرۇ-دى ارقاۋ ەتىپ، قالا ـ قالاشق نەگىزدىك قۇ-رىلىلغارى مەن الۇمەتتىك قىزمەت وتەۇ ولقى-لىقتارىن جەدەل تولقئتاپ، قالالاردى جاڭالاۋ مەن قالانى جونگە سالۇعا اناعۇرلىم باسا ەمان بەرىپ، كاسىپ سالاسى مەن خالىقتى شوغىرلان-دىرىۋدىڭ تىرەكتىلىك قۇاتىسن جوعارىلاتۇ كەرەك.

ەبىرىنىشى، تۇراقئى نوپوستاعى خالىق سانى كولەمىن نەگىز ەتىپ، قالالاردىڭ الۇمەتتىك قىزمەت وتەۇ جۇيەسىن قاۋسزداندىرۇ. ەتۇرلى قالالاردىڭ، اسىرەسە، اۋىل شارۋاشلىغىنان باسقا كاسىپ سالاسىنا ويسقان خالىق شوغىرلى اعىلغان قالالاردىڭ نوپوس قوندىرۇ شەكتەمە-سىن بوساتۇدى، كەڭەيتۇدى ىلگەرلەتپ، قو-جىل شەڭى سىياقتى شارئتارمەن ەوزارا بايىلانسى-قان نەگىزگىى الۇمەتتىك قىزمەت وتەۇمەن قامداۋ مەحانيزىمىن ۇزدىكىسىز كەمەلدەندىرۇ. ور-ئالق قالا مەن ەتۇيىندى قالا شوغىرىن جەدەل دا-مىتىپ، جاڭا ارتۇ ۇيەڭى مەن ارتۇ كەڭىستىگىن قالا-لىپئاستىرۇ.

ەكىنىشى، اۋدان قالاشىغن قالا ـ قالاشقئان-دىرىۋداعى ولقىلىقتاردى، ەلسىز تۇستاردى تولق-تاۋدى كىرسىۇ ەتۇيىنى ەتىپ، قالا ـ قالاشقئىڭ جالىپلىق كوتەرىمىدىلىك قۇاتىن جوعارىلاتۇ.

ۇشىنىشى، كونە شاعىن اۋماقتاردى جاڭالاۋدى تۇتقا ەتىپ، قالانى جاڭالاۋدى جەدەل ىلگەرلىنەتۇ. سۇ، ەلەكتىر، گاز، جول، تەلەگرافى سىياقتى ساىكەستى نەگىزدىك قۇرىلىلغىلاردى، سونداي ـ اق قارتئاردى كۇتىمدەۋ، ئاپسىرىس-پەن قاراۋ، كولىك توقئتاۋ، خالىققا قولايلى بازار سىياقتى الۇمەتتىك قىزمەت وتەۇ قۇرىلىلغارىن ەتۇيىندى قولداۋ، كەمەلدەندىرۇ. جەرگىلىكتى جاعدايعا قاراي كونە زاۋود ۇيلەرىن، كونە ەمان-لى رايوندارىن جانە قالا ورتاسىنداعى قىستاقئار-دى جاڭالاۋدى ىلگەرلەتۇ.

ەتورتىشى، الۇمەتتىك اۋماقتىى نەگىز ەتىپ، قالانى جونگە سالۇ دەڭگەيىن جوعارد-لاتۇ. قالالىق ۇكىمەتنىڭ قىزمەت وتەۇگە قاراي بۇرىلىس جاساۋىن، جونگە سالۇ ەتاسىلىنىڭ دالەلە ـ دالدىككە قاراي بۇرىلىس جاساۋىن، سايد-كەستى بايلىقتىڭ ەمالى الۇمەتتىك اۋمىاعىنا ويسۇىن ىلگەرلەتپ، نەگىزگى جانە نەگىز-دىك ەمەسى الۇمەتتىك قىزمەت وتەۇ سىياقتى يقۇاتئاردى ەبىر تۇلعالاندىرىغان ئاماشا تۇر-مىستىق قىزمەت وتەۇ تۇپنىكتىن قۇرۇ. الۇمەت-تىك دەنساۋلىق ساقئتاۋ ولقىلىقتارىن تولقئتاپ، زەردەلى قالا قۇرۇدى ىلگەرلەتۇ. (*شىنخۇا اگەنتتىگىنىڭ* 6 ـ ايدىڭ 16 ـ كىۋنى بەيچىڭنەن بەرگەن خابارى)

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئاماشا بولدى، قامباعا ەنگىزىلگەن استىقتىڭ ساپاسى مەملەكەتنىڭ 3 ـ دارەجەلى ولشەمنەن جوعارى بولدى. قاشقار ايماعىنداعى جەرگە-لىكتى مەملەكەت يەلگىندەڭى استىق ساتىپ الۇ ـ ساتىپ بەرۇ كاسپورىندارى 3 ـ دارە-جەلى دۇمبە ەببىدايدىڭ ەر كىلوگرامىن 2.36 ۋان ايناىلاسىندا ساتىپ الدى، دارەجە پارقى 2 فىن بولپ، وتكەن جىلى تارازى باعاسى-مەن سالىستىرىغاندا، ەر كىلوگرامى 0.02 ۋان جوعارى بولدى.

اۋتونومىيالى رايوندىق استىق جانە زاتتىق ماتەرىياللاردى زاپاس ساقئتاۋ مەكەمەسىنىڭ باس ەكونومىسى ما شۇەيۋاننىڭ ئانستىترۇنىا قاراعاندا، ”التىنى ورنقىترۇ“ قىزمەتىن، ”التىنى قامئاماسىز ەتۇ“ مىندەتىن ويداعىداي سىتەپ، استىق ەگەتىن شارۋالاردىڭ مۇددەسىن قورعاۋ ۇشىن، رايونىمىزداعى مەملەكەت يەلگىندەڭگى استىق ساتىپ الۇ ـ ساتىپ بەرۇ كاسپورىندارى ساتىپ الۇ ساياساتىن باستاماشلىدىقپەن اتقارىپ، قوردىڭ جاڭالاۋنىنا باستاماشى بولۇ رولدارىن تولق ساۋلەلەندىرىپ، ەڭ الدىمەن بازارعا كىرىپ ساتىپ ىلپ، ساتىپ الۇعا جەتەكشىلىك ەتۇ، باعا قالىپئاستىرۇ جانە قامداۋدى قامئاما-سىز ەتىپ، باعانى ورنقىترۇ رولىن ويداعىداي

(باسى 1 ـ بەتتە)

ۇي قۇستارى جۇمىرتقاسىنىڭ ەونىم مولشەرىن 500 مىڭ توننادان اسىرىپ، جەكە ـ جەكە %30، %50 جانە %25 ارتتىرۇ؛ بۇكىل رايوننىڭ مال شارۋاشلىغى ەونىم قۇنىىن 110 مىللىيارد يۇاننان اسىرىپ، %20 ارتتىرۇ كەرەك.

«پىكىردە» مىنالار العا قوبىلدى:
اۋىل ـ قىستاقئى گۇلدەندىرۇ ستراتەگىياسىن اتقارۇدى نەگىزگى تۇتقا، مال شارۋاشلىغىنىڭ قامداۋ جا-عىنداعى قۇرىلىمىدىق رەفورماسىن ارقاۋ، ەگىن-شىلىك رايوندارى مال شارۋاشلىغىن گۇلدەن-دىرىۋدى ىلگەرلەتۇدى قامال الۇ ەتۇيىنى، با-بىرلەستىرۇدەن، جاپلىم مەن مالدى ساپكەستىرۇ-دەن جازىاي، كاسىپ سالاسىنىڭ دامۇىن بايلىق ورتاسىمەن ساپكەستىرۇ، ولشەمدەندىرىپ، كو-لەمدەندىرىپ ۇندىرۇ، كاسىپ سالالاندىرىپ، ماركالاندىرىپ جۇمىس جۇرگىزۇ سىندى باياندى دامۇ جولىمەن ەجۇرۇ كەرەك.

مال شارۋاشلىغىنىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن جەبەۋ ۇشىن «پىكىردە» مىنالار ورتالا-عا قوبىلدى: ەگىنشىلىك رايوندارىن ەتۇيىن ەتىپ، سويس قويدىڭ ەونىمىن ارتتىرۇ، ەسۇت شارۋاشلىغىن گۇلدەندىرۇ، سويس سىيرىنىڭ ەند-مەن ارتتىرۇ، شوشقا شارۋاشلىغىنىڭ تىسىن وزگەر-تىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتاۋ، ۇي قۇستارى، سونداي ـ اق ەرەكشە كاسىپ سالاسىن دامىتۇ سىندى 5 ۇلكەن گۇلدەندىرۇ ارەكەتىن اتقارۇ كەرەك.

«پىكىردە» مىنالار العا قوبىلدى:
مال شارۋاشلىغىنا قارىن بەرۇگە كەپىلگە قوبىلئان

(باسى 1 ـ بەتتە)

ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %33.2 تومەندەگەن، دەسەدە يىپورت زور مولشەردە ەوسۇ بەتالە-سىن ساقئتاپ، يىپورت قۇنى 18 مىللىيارد 330 مىللىيون يۇانغا جەتپ، ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %31.9 ارتقان.

3 ـ ايدان بەرى، شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا-سىنىڭ ايلىق ساۋدا قۇنى اي سايىن قايتا كوتە-رىلۇ بەئالسىن كورسەتىپ، 5 ـ ايداعى ساۋدا قۇنىنىڭ تومەندەۋ مولشەرى 4 ـ ايمەن سالىس-تىرعاندا 5.7 پاپىىز ازايغان.

شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋداسى شەكارالىق شاعىن سومالىق ساۋدانى نەگىز ەتەدى. الدىڭ-ەيى 5 ايدا شىنجياڭنىڭ شەكارالىق شاعىن سومال-لىق ساۋدا يىپورت ـ ەكسپورت جالىپ قۇنى 20 مىللىيارد 520 مىللىيون يۇان بولپ، شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا جالىپ قۇنىنىڭ %46.6نن قۇرالا-غان؛ ادەتتەڭكى ساۋدا يىپورت ـ ەكسپورت جالىپ قۇنى 18 مىللىيارد 940 مىللىيون يۇان بولپ، ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %1.7 ارتىپ، شاعىن كولەمدە ەوسۇ بەئالسىن كورسەتكەن؛ شىنجياڭ كەشەندى قورعامالى باجى رايونى ايد-رىققا كوزگە ەتۇسىپ، يىپورت ـ ەكسپورت جالىپ قۇنى 3 مىللىيارد 510 مىللىيون يۇانغا جەتپ، ساىكەس مەزگىلدەگىدەن 2.4 ەسە ارتقان، مۇنىڭ نىشىندە رايون نىشىندەڭى زات

ساۋلەلەندىردى.

كەلەسى قاماددا تۇتاس رايونىمىزداعى استىق جانە زاتتىق ماتەرىياللاردى زاپاس ساقئاۋ تاراۋالارى استىق بازارىن ماكىرولوق جاقئان رەتتەۋ ـ مەڭگەرۇدى جانە باقلاۋدى، ساقئاندىردۇدى كۇشەيتىپ، رايونىمىزدىڭ استىق قورنىڭ جەتكىلىكتى بولۇنىا، بازار قامداۋنىڭ تولق بولۇنىا، باعانلىك ورنىقتى بولۇنىا قاتىستى يىنفورماتسىيالاردى دەر كە-زىندە جارىيالاپ، ەتۇرلى بازار تۇلعالارىن جازعى استىق ساتىپ الۇعا بەلسەنە قاتىناسۇ-عا باستاپ، رايونىمىز استىق بازارىنىڭ ورنىق-تىلىغىن ساقئايدى. سونمەن بىرگە استىق كا-سپورىندارىن ساتىپ الۇعا قىزمەت وتەۇ قىزمەتىن ويداعىداي سىتەۋگە بەلسەنە جە-تەكتەپ جانە قولداپ، باعانلىك ئاقتاعا، ول-شەمنىڭ قابىرعاغا، ۇلكىنىڭ تۇمرىغا شىغۇىن، ولشەسۇ جابىدىقتازىنىڭ ”كۆالىك بويىنشا قىزمەت وتەۋىن“ ورىنداپ، ساتىپ الۇدىڭ ۇيمىدىق فورماسىن اناعۇرلىم جاقسارتىپ، كۇنى بۇرىن كەلىسىپ ساتىپ الۇ ارقىلى ساتىپ الۇ ۋاقتىن ۇزارتىپ، استىق ساتاتىن شارۋالاردىڭ جولىدى از جۇرۇننە، شىرەتكە از تۇرۇنىا، استىغىن تەز ساتۇنىا مۇمكىندىك جاسايدى.

زات تۇرلەرىنىڭ كولەمىن كەڭەيتىپ، مال،

ۇي قۇستارىنىڭ ەتىرى جانۋارلارىن مال ـ مۇلك رەتىندە كەپىلگە قويىپ قارىن بەرۇدى اتقارىپ، باعىمىشلىق قامسىزداندىرۇىن كەڭەي-تىپ، ساۋىن سىيرى، شوشقادان تىسى، باسقا دا مال، ۇي قۇستارى ناسىلىنە قاراتا اۋىل شار-ۋاشلىغى ساياساتتىق قامسىزداندىرۇى بويىنشا تۇپىندەردە سىناق ەتۇدى ورسىتەتىپ، سويس-تىق قوي سىندى وندىرىستىك مالداردى اۋىل شارۋاشلىغى ساياساتتىق قامسىزداندىرۇ كولە-مىنە نەگىزۇگە بىرىتىندەپ ەوتىشى ەتۇ، شارئ-جاعدايى بار وڭىرلەردى ۇي قۇستارى، قوبان سىياقتىلارعا ەرەكشە قامسىزداندىرۇ ەتۇرى بو-يىنشا قامسىزداندىرۇ جۇمىسىن ورسىتەتۇگە شابىتئاندىرىپ، مال شارۋاشلىغى ماشىنيالارنىا قوسمىشا قاراجات بەرۇ ساياساتىن تىياناقتاندى-رىپ، اۋىل شارۋاشلىغى ماشىنيالارنى ساتىپ الۇ قوسمىشا قاراجات تىزىمىدىگىنە نەگىزىلگەن مال، ۇي قۇسى باعىمىشلىق الاڭمارنىڭ، وت-باسىلارنىڭ ساتىپ العان اۋىل شارۋاشلىغى جابىدىقتارنىا قوسمىشا قاراجات بەرۇگە تىسىتسە-رىنە قوسمىشا قاراجات بەرۇ كەرەك.

«پىكىر» تاغى قازىنا، فىنانسى، قورشاش-عان ورتانى قورعاۋ جاقئاترىنان مال شارۋا-شلىغىنىڭ دامۇىن قولداۋ ساياساتىن ونان ارى كەمەلدەندىردى. 2020 ـ جىلدىان باستاپ، اۋتونومىيالى رايوندىق قازىنا ەر جىلى بەلگىلى مولشەردە تىڭئان قارجى قوسىپ، مال شارۋاشلىغىنىڭ ۇندىرۇ، قامداۋ قۇاتىن جانە جانۋارلاردىڭ نىدەتتەن جان ـ جاقئى ساقئانۇ ـ تىزگىندەۋ قۇاتىن ارتتىرۇ قۇرىلىسىنا پايدالانادى.

جەتكىزۇ تاۋارلارنىڭ يىپورت ـ ەكسپورتىنىڭ ارتۇى ەبىرشاما تەز بولغان.

خالىقتىق كاسپورىندار — شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا يىپورت ـ ەكسپورتىنىڭ نەگىز-گى كۇشى، الدىڭغىسى 5 ايدا يىپورت ـ ەكسپورت جالىپ قۇنىنا 29 مىللىيارد 600 مىللىيون يۇان ۇلەس قوسىپ، شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا جالىپ قۇنىنىڭ %67.2 قۇرالا-غان؛ مەملەكەت يەلگىندەڭكى كاسپورىندار يىپورت ـ ەكسپورت جالىپ قۇنىنان 13 مىللىيارد 960 مىللىيون يۇان ورىنداپ، ساىكەس مەزگىلدەگىدەن %9.6 ارتقان.

سىرتقى ساۋدانى ورنقىترۇ قىزمەتىن ونان ارى ويداعىداي سىتەسۇ ۇشىن، ەزۇرمىجى كەدەنى شەكارا اتئاعان ساۋدانىڭ شارۋاشلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ۇزدىكىسىز بەكەمدەپ، ساپالە-لاندىرىپ، سىرتقى ساۋدا سالاسىنداعى ەبەرۇ، باسقارۇ، قىزمەت وتەۇ“ رەفورماسىن نىشىكەرد-لەي ىلگەرلەتپ، جۇمىس ەتارتىبىن ساپالالان-دىرۇ، كەدەننەن ۇتۇ راسمىياتارىن قىشامداۋ، تالون ـ كۆالىكتەردى ازايپۇ، خالىقارالىق ساۋدادا ”ەبىر تەرەزەلىك“ قولدانلىمىدى تەرەڭدەتۇ سىياقتى شارالار ارقىلى ساۋدانىڭ وئىاي بولۇ دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، جوعارى ەونىمدى، ساپالى شارۋاشلىق ـ ساۋدا ورتاسىن قالىپئاستى-رادى.